

פרשת נח | הרב אליעזר קשת'אל

הברית לאחר המבול

הברית כהבטחה של הקדוש ברוך הוא

המבול היה אירוע נורא ואיום שקשה להכיל ולהבין אותו. אנו מתקשים להבין איך כל העולם הושמד. חיים של מאות שנים נעלמים בבת אחת. כנראה שהייתה לקדוש ברוך הוא סיבה טובה, המצב בעולם היה גרוע והשחיתות הייתה בלתי נתפסת. לא הייתה לקדוש ברוך הוא ברירה אלא להביא מבול נורא.

לאחר המבול יש הפקת לקחים של הקדוש ברוך הוא. כך התורה ממשיכה מיד לאחר המבול¹:

”וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ: וּמִזֵּדְכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם כְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאָדָמָה וּבְכָל דְּגַי חַיִּים בְּיַדְכֶם נִתְּנוּ: כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ כִּיִּרְק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל: אֲךָ בְּשָׂר בְּנֶפֶשׁ דָּמָו לֹא תֹאכְלוּ: וְאֲךָ אֶת דְּמַמְכֶם לְנִפְשֹׁתֵיכֶם אֲדַרְשׁ מִיַּד כָּל חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֲדַרְשׁ אֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם: שִׁפְךָ דַּם הָאָדָם בְּאֲדָם דָּמָו יִשְׁפֹּךְ כִּי בְּצַלֵּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם:”

הקדוש ברוך הוא מצווה את העולם את שבע מצוות בני נוח. המצוות האלו נועדו לחנך את האנושות לא להגיע שנית אל מצב של שחיתות ורוע. אבל, בהמשך הפרק ריבוננו של עולם אומר שהוא מתכוון לכרות ברית שלא יהיה עוד מבול²:

”וַאֲתֶם פְּרוּ וּרְבוּ שְׂרִעוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ בָהּ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ וְאֶל בְּנָיו אַתּוּ לְאֹמְרֵי: וְאֲנִי הֲנִי מְקִים אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת זִרְעֵכֶם אֲחֲרֵיכֶם: וְאֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בְּעוֹף בְּבִהֵמָה וּבְכָל חַיַּת הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכָּל יִצְאֵי הַתֵּבָה לְכָל חַיַּת הָאָרֶץ: וְהִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא יִכְרַת כָּל בְּשָׂר עוֹד מִמִּי הַמִּבּוּל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מִבּוּל לְשַׁחַת הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זֹאת אֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם: אֶת קִשְׁתִּי נִתַּתִּי בְּעָנָן וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ:”

הקדוש ברוך הוא מבטיח שהוא לא ישחית עוד את הארץ. זוהי ברית בינו לבין כל נפש חיה, שלא יהיה יותר מבול. על מנת להדגיש, המילה ברית חוזרת בפרשייה הזו שמונה פעמים.

הברית הזאת קשה להבנה. אם האנושות מתנהגת רע וצריך להעניש אותה, אז מגיע לה מבול. ואם זה לא נכון להביא מבול למרות שהאנושות טועה, אז לא היה נכון להביא מבול גם בפעם הראשונה!

¹ ספר בראשית, פרק ט', פסוקים א'-ז'.

² ספר בראשית, פרק ט', פסוקים ח'-ג.

הברית כאן היא הבטחה חד צדדית לא ברורה. יש כאן אובדן כושר הרתעה של הקדוש ברוך הוא. אם מובטח לאנושות שלא יהיה מבול, אז המצב נהיה יותר גרוע, כולם יכולים לחטוא חופשי ללא עונש. הרי לאחר המבול יש עדיין רשעים! חם, בנו של נח, חוטא ישר לאחר היציאה מהתיבה במעשיו כלפי אביו. רש"י אומר³:

"וירא את ערות אביו. יש אומרים סרסו ויש אומרים רבעו"

הנכד של נח, נמרוד, ממריד את כל העולם נגד הקדוש ברוך הוא. אם אנשים ממשיכים לחטוא, מה היה הרווח של הקדוש ברוך הוא מהמבול?

'נאמן בבריתו'. ברית זה הסכם וחובה המורכב משני צדדים. אבל הברית הזאת לא מורכבת משני צדדים. הקדוש ברוך הוא כרת ברית מצדו לכל שאר היצורים, לא משנה מה יעשו, והם כלל לא כרתו את הברית עם הקדוש ברוך הוא. מכך, הברית היא לא חובה, היא פעולה חד צדדית. פעולה לא מותנית שלא תלויה בצד השני. למשל, בברית שהקדוש ברוך הוא כורת עם בני ישראל בפרשת בחקותי, הקדוש ברוך הוא אמר שהוא תמיד ישמור על עם ישראל גם אם הם יעשו חטאים נוראיים, הקדוש ברוך הוא ידאג תמיד שעם ישראל יהיה קיים. וכן מתן התורה הוא לא הסכם, זה החלטה חד צדדית של הקדוש ברוך הוא שאנו צריכים לקיים את התורה. כמו ברית המילה, לתינוק אין בחירה בברית, אנו עושים את הברית בתינוק. ברית זה פעולה חד צדדית.

האנושות לפני ואחרי המבול

כלומר, יש הבדל גדול בין האנושות שלפני המבול לאנושות שלאחר המבול. לפני המבול האנושות חיה מאות שנים ומהאנושות לאחר המבול זה הולך ומתדרדר. בתחילה אנשים חיו 900 שנה, שם חי כבר 600 שנה, שלח חי 430 שנה ותרח חי כבר 200 שנה. כל הזמן החיים הולכים ופוחתים. זה אורח חיים אחר וכוחות חיים אחרים. המלב"ם טוען שגם הטבע עצמו שונה.

האנושות טרום המבול היא אנושות עם בחירה חופשית גדולה. הקדוש ברוך הוא לא מתערב, הוא נותן לאנושות לבחור לבד. האם היא רוצה להיות מוסרית או לא מוסרית. הקדוש ברוך הוא לא מתערב בכלל, לא רק על ידי הוראות ברורות לנביאים, אלא הוא גם לא שותל בלב האדם את המצפון. אין לאדם אמירה מבפנים, אין לו קווים אדומים. הכל אפשרי ומותר. כשהבחירה כל כך גדולה יש סיכון אדיר. כל ההתקדמות של האדם היא רק בעשר אצבעותיו ללא עזרה אלוקית.

רוב האנושות הולכת לאיבוד בבחירה הזאת. הם לא מצליחים להגיע לטוב. רק אנשים בודדים כמו מתושלח וחנוך מגיעים לטוב. החופש הופך לטירוף מוחלט. הקדוש ברוך הוא מבין שהוא צריך לשנות את כל התפיסה של המין האנושי והיחסים בינם לבין הקדוש ברוך הוא. היצור אחרי המבול הוא יצור שהמעורבות האלוקית בו מאוד גבוהה. האנושות אחרי המבול מקבלת מצוות, ויותר מכך, היא מקבלת ברית. הקדוש ברוך הוא שותל באדם את המצפון. יש באדם צלם אלוקים יותר גדול ובער שלא ייתן לאדם להתדרדר למקומות שהוא הגיע אליהם לפני המבול, הקדוש ברוך הוא חודר לתוך נפש האדם. האנושות כאנושות לא תוכל לרדת לשפל המדרגה כי הקול האלוקי בלב לא ייתן לכך לקרות. יחידים כן יכולים ליפול, אך אנושות שלימה לא. לכן לא יהיה מבול כי הקדוש ברוך הוא לא ייתן לזה לקרות.

³ רש"י, ספר בראשית, פרק ט', פסוק כ"ב.

המעורבות של הקדוש ברוך הוא

הברית היא לא איבוד כושר ההרתעה, אלא היא התערבות של הקדוש ברוך הוא. הקדוש ברוך הוא יצר אנושות עם פחות בחירה חופשית. האנושות מוגבלת בבחירה שלה. רוב המין האנושי, אם הוא יראה אדם חולה, ירצה להגיש לו עזרה מכיוון שאין התלבטות בנושא הזה, האדם מלא ייסורי מצפון. הברית נחרתת באנושות כל הזמן יותר ויותר. יותר דברים נהיים בלתי ניתנים לבחירה. אלו תהליכים שלוקחים אלפי שנים. יהיו אנשים שיגדלו ויפתחו את המצפון מאוד. אלו אנשים המנסים למצות את כל מה שטמון בברית הזאת. הם מלאים בברית בכל כליותיהם. החלוץ באנשים האלה הוא אברהם אבינו. הוא מחזק את הברית, גם לממשיכי דרכו. הוא מל את יצחק עם היוולדו ולוקח לו את הבחירה, מכניס אותו ישר לתוך הברית. אברהם מגדיל את הברית עם הקדוש ברוך הוא באופן משמעותי.

המרידה בברית

יהיו כוחות שהמעורבות האלוקית, הברית, מעצבנת אותם. למשל את חם הברית מעצבנת, הוא רוצה בכוונה למרוד. יש לו מצפון על המעשה שהוא עבר עם אביו, והוא מנסה לשבור אותו. הוא רוצה את החופש, הוא רוצה בכוונה לבזות את אבא שלו, לשחוק את המצפון שהקדוש ברוך הוא שתל בו.

נמרוד בכוונה מורד בהקדוש ברוך הוא. הוא מורד במעורבות האלוקית. הוא רוצה שהקדוש ברוך הוא לא יתערב בנעשה בעולם. הוא רוצה שיהיה חופש ובחירה מוחלטת לכל בני האדם. האדם נעשה לאחר המבול יותר מורכב, הוא כל הזמן רב עם עצמו, הוא לא חי בחופש. המורדים רוצים להשתחרר מהעול הזה, מהמורכבות הזאת.

יש יסודות אנטישמים המתחזקים ככל שהשמיות מתחזקות. במקום שהבחירה מתגלה, היא רוצה למרוד. ככל שהברית מתחזקת, המורדים יותר מתנגדים לה ומשתגעים ממנה. היטלר נלחם נגד היהדות, הוא אמר שהיהדות הביאה לעולם שני אסונות, את ברית המילה ואת המצפון.

המורדים אף פעם לא ינצחו מפני שהברית יותר חזקה מהם. הבחירה שיש לנו מול הפריצות של היום, זה מלחמה נגד המצפון שלנו. המצפון מתחזק בכל אחד מאתנו, ומתוך כך הרצון למרוד מתחזק בנו במקביל. הכוחות הרעים יותר משתוללים כי הם רוצים להילחם במצפון הזה. זה פרפורי הגסיסה שלהם לקראת הניצחון של הברית.

עמלק זה האדם הרוצה לחזור למצב של לפני המבול. צריך למחות את עמלק לגמרי, כי זה אנושות הרוצה לחזור למצב שלפני המבול. זה מפלצת. אנו צריכים להרוג בו את כל הגברים, נשים, טף ואפילו בקר וצאן, שלא יישאר זכר למי שרוצה לחזור למצב לפני המבול.

התחזקות הברית במשך הדורות

הקשת מסמלת את החדירה של הקדוש ברוך הוא אלינו. הוא חודר אלינו בכל הצבעים. הקדוש ברוך הוא ייתן תורה. כלומר, הוא אומר לנו איך צריך לחיות. הקדוש ברוך הוא מאוד מעורב בנו. הוא נכנס לנו לחיים. ככל שהזמן מתקדם הברית מתחזקת לעומת הבחירה. היום קשה להיות חסר מצפון. אדם שרוצה להיות חסר מצפון זה מאוד קשה. בגרמניה ניסו לדאוג לבטל את המצפון לקציני ה-SS. היה להם קורס ארוך, קשה ומיוחד בשביל זה.

©

כל הזכויות שמורות

קוראים נבון - הוצאה לאור | ספרי הרב אליעזר קשת'אל |
ליצירת קשר – 0523907515 | navon.books@gmail.com | www.korim-navon.co.il

מכיוון שהברית מתחזקת על חשבון הבחירה, לא יהיה יותר יצר הרע בעולם הבא. הקדוש ברוך הוא עוזר לנו כל הזמן להתקדם. יש לנו על מה להישען. אנו נשענים על הברית ורואים אותו כמקום של תקווה. בימות המשיח הברית תהיה מוחלטת. הרמב"ם אומר שהברית תהיה כל כך חזקה שלא יהיה רע. זה ימות המשיח:

"וּמְלִתֶּם אֶת עַרְלַת לְבַבְכֶם וְעַרְפְּכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד:"

הקדוש ברוך הוא יכרות ברית עם הלב שלנו עד הסוף.

הצמצום של הבחירה זה תהליך ארוך של אלפי שנים. הבחירה הולכת וקטנה. היום עדיין יש לנו יצר הרע. לבריאה יש שני תפקידים: לממש את החופש, ולהתעלות. ההתעלות היא יותר חשובה. אנו יכולים להתעלות ללא יצר הרע וזהו תהליך יותר פשוט מאשר התעלות מתוך בחירה. בסוף, עם כל הכבוד לחופש, מה שיותר חשוב מהחופש זה לעשות דברים טובים. יותר חשוב שהדברים ייעשו בדרך הנכונה מתוך הבחירה שלנו, שההתקדמות הולכת וגדלה. יהיה לנו בחירה לעתיד לבוא, אך לא בחירה בין טוב ורע אלא בחירה בין טוב לטוב.

היצר הרע יכול להסתיר את הכל, את כל מה שקורה בתוכנו, אך את המצפון הוא לא יכול לנפנף. אנשים עושים דברים שהם לא רוצים בגלל המצפון. הקדוש ברוך הוא כרת אתנו ברית ושתל בנו את המצפון.

המצפון שבנו הוא תיאור התורה. הברית היא המצוות. זוהי המוסריות והמצפוניות הגדולה. הטבע של עם ישראל כל כך חזק שהוא לא יעזוב את התורה בגלל שהתורה היא חיינו, היא טבועה בדם שלנו, לכן המצפון שלנו יותר חזק מהמצפון של עמים אחרים.

אנחנו מודים לקדוש ברוך הוא שהוא יצר אותנו. אנו מברכים את ברכת 'אשר יצר', 'אלוהי נשמה', 'שלא עשני גוי'. אנו מודים לקדוש ברוך הוא שהוא לקח ממנו את הבחירה, שאין לנו אפשרות להחליט אם אנו קשורים אליו או לא.

⁴ ספר דברים, פרק י', פסוק ט"ז.